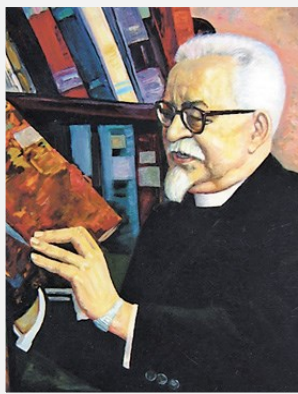

БЛАЖЕННІ ПЕРЕСЛІДУВАНІ ЗА ПРАВДУ

«Доля судила мені немало працювати в таких умовах і на таких посадах, коли моя діяльність не належала тільки мені, я працював для цілого українського народу. Як я працював — судити не мені...». Ці слова написав Іван Огієнко в середині 30-х років, перебуваючи у вимушеній еміграції. Але навіть це не завадило йому виконувати своє покликання — детально описувати події тих часів, аби у майбутніх дослідників було вдосталь інформації з перших рук. Він все своє життя присвятив розвитку української мови і свідомості українців. Його багатогранність насправді вражає.

Стор.2

АКТУАЛЬНІСТЬ КРИЗЬ ВІКИ

Іван Огієнко — щирий та відданий патріот, завжди возвеличував та популяризував українську мову, вважався борцем за її свободу. Він вірить у те, що українці ще здатні на єднання. Саме тоді Господь знову поверне до нас Свою поміч. Це справді актуально зараз, у такі моменти, коли ми повинні бачити одне в одному братів і сестер, а не смертельних ворогів. Інакше, як пише митрополит Іларіон, — «згинемо в муках і ми, і наші нащадки». Його поезія **«Бринить до серця мова рідна» та поема «Невинна кров»** якнайкраще демонструють любов до українського слова і чіпляють струни справжніх українців темою єднання, яка проходить крізь всю поему.

Стор.3

«Хотів я свій народ навчати,
Йому віддати духовні сили...»

А ТАКОЖ:

ІВАН ІВАНОВИЧ ЗМІНЮЄ
ПРОФЕСІЮ

Про роль та значення постаті Івана Огієнка у заснуванні та вдосконаленні Кам'янець-Подільського національного університету.

Стор.6

Було це дуже давно, а може й зовсім нещодавно. Іван Рулька і його дружина Фрося жили бідно, мали 6 дітей. Найменший звався як тато — Іван...

Стор.8

Блаженні переслідувані за правду

До Дня народження Івана Огієнка редколегія газети факультету української філології та журналістики вирішила підготувати статтю, яка відкриє таємниці та цікаві факти з життя людини, яка бачила перші дні університету в Кам'янці-Подільському.

Студенти, навчаючись в КПНУ імені Івана Огієнка, часто навіть не знають в обличчя першого ректора їхньої «альма матер». А що вже казати про унікальні біографічні дані митрополита Іларіона!

Що тяжчий хрест за край свій рідний,
Що більша за народ свій жертва, —
Скоріше прийде час побідний,
Й не буде праця наша мертва...
Іван Огієнко

У контексті сучасних подій слова видатного українського вченого і митрополита видаються напрочуд близькими та правдивими. Талант точно передавати словами думки — дар від Бога, яким був наділений митрополит Іларіон. Саме так Іван Огієнко був висвячений єпископом Холмським і Підляським. Великий патріот своєї держави, відданий служитель народу й надзвичайно досвідчений громадський діяч, він ревно відстоював незалежність та соборність України на початку її державотворення.

«Доля судила мені немало працювати в таких умовах і на таких посадах, коли моя діяльність не належала тільки мені, я працював для цілого українського народу. Як я

працював — судити не мені...». Ці слова написав Іван Огієнко в середині 30-х років, перебуваючи у вимушеній еміграції. Але навіть це не завадило йому виконувати своє покликання — детально описувати події тих часів, аби у майбутніх дослідників було вдосталь інформації з перших рук. Виконувати свій обов'язок йому

допомагало видавництво двох українських часописів «Наша культура» та «Рідна мова».

Улітку 1918 року Іван Огієнко став засновником і першим ректором Кам'янець-Подільського державного

українського університету. За весь час перебування на посаді ректора він виявив стійкість у реалізації курсу на організацію ще небувалого в історії українців університету. Організаційний талант ректора реалізувався і в ремонті навчальних приміщень, і в мобілізації дефіцитних матеріалів та приладдя, і у формуванні професорської корпорації, і у затвердженні необхідних для університету законів, і у відстоюванні інтересів незалежного студентства, і у відкритті університету, яке відбулося 22 жовтня 1918 року.

У 1919 році Івана Огієнка призначено міністром освіти УНР. Ним було ухвалено правила українського правопису та видано накази, за якими мовою викладання та ведення документації в усіх школах України мала стати українська. Крім того, у школах національних меншин дозволялося користуватися рідною мовою.

Іван Огієнко залишив після себе не лише величезну наукову, а й художню спадщину. Свою літературну творчість митрополит Іларіон розпочав у 12 років саме як поет, згодом розвинувши у собі здібності до написання прозових текстів. У своїх творах митрополит Іларіон возвеличує самопожертву заради високих цілей, окреслює проблеми тогочасної Української держави. Також у літературному спадку можна відшукати поезії релігійного змісту. Загалом, це все патріотичні твори, пронизані любов'ю та шанобою до рідного краю.

Іван Огієнко користувався величезним авторитетом та повагою серед своїх колег не тільки в Україні, а й закордоном. До його думки часто зверталися різні політичні та громадські діячі у пошуках шляхів протистояння більшовицькій владі. Сучасники називали його людиною «божественного покликання».

Олег Кравченко, Голова Президії консисторії УПЦ в Канаді зазначав: «Митрополит Іларіон справді був людиною праці. Він ніколи не сидів без діла. Я його пам'ятаю завжди за столом при писанні або читанні. Як хто до нього приходив, він переривав роботу і просив «приготувати чайку». Це був гостинний господар. Розмови його ніколи не були пустопорожніми, а завжди доречними і значущими».

У спогадах Іван Похильчук, секретар митрополита писав: «Останні дні його життя, проведені в шпиталі «Мізерікордія», були чи не найтяжчими для мене. Він без кінця говорив про Україну, про Київ, згадував до дрібниць найпам'ятніші епізоди...».

Іван Огієнко все своє життя присвятив розвитку української мови і свідомості українців. Його багатогранність насправді вражає. Це та людина, яка своїм інтелектом та далекоглядністю випередила епоху, в якій вона жила. Це той випадок, коли можна сказати: «Талановита людина — талановита в усьому!».

**Митрофанюк Олена,
студентка 31-Ж групи**

Актуальність крізь віки

Постать Івана Огієнка як культурного діяча, митрополита, перекладача є невід'ємною частиною української історії. Але мало хто знає про те, що Іван Огієнко був також і поетом. Ця сторінка його діяльності припадає на межі століть. У цей час він написав поему «Невинна кров», що входить до збірки «Вікові наші рани».

Як не дивно, твір залишається актуальним і на сьогодні, хоч і не є надто відомим. У поемі розповідається про втрату тогочасною Україною Холмщини, яка за Берестейським договором відійшла до Польщі.

Твір хвилює читача протягом трьох дій і сягає свого апогею реквіємом сліпого бандуриста, який загинув від рук зрадників боярів. Іван Огієнко чіпляє струни душі справжніх українців темою єднання, яка проходить крізь усю поему. Реквієм бандуриста починається песимістично:

*І вирік Господь на зрадливій бояр
Що з світу звели князя-сокола
Гадюкою вчепляться вас люті чвари
І в руїнах завмре все довкола.*

Сучасний читач мимоволі, у світлі нинішніх подій, буде вражено спостерігати за тим, як Огієнко далеко дивився у майбутнє. Він алегорично переносить тогочасну владу на бояр і князів, маючи, безумовно, на увазі те, що Україна, за сприяння зрадників, постійно потрапляє під гніт Москви:

*І буде земля ваша щедро
і родюча
Досхочу чужих годувати.*

І саме цим зрадникам судилося загинути у своїй крові, бо Бог такого не пробаचाє: бояри продають своїх дітей, а «діти гризтимуть вас смертним доколом».

Митрополит Іларіон закликає до єднання, пророкує процвітання:

*Та все ж, – як викинете люту незгоду
І старший в вас буде в пошані (...)
І знов Україна живуща воскресне
Й до матері вернуться діти.*

Він вірить у те, що українці ще здатні на єднання. Саме тоді Господь знову поверне до нас Свою поміч. Це справді актуально зараз, у такі моменти, коли ми повинні бачити одне в одному братів і сестер, а не смертельних ворогів. Інакше, як пише митрополит Іларіон, — «згинемо в муках і ми, і наші нащадки».

**Микола Брездень,
студент 31-УІН групи**

Поезія патріота

*Бринить до серця мова рідна,
Немов ті тихі срібні дзвони,
В розвої нашому всеплідна
Ще від колиски аж до згону.*

*Бо рідна мова – серце люду,
Без неї він – колода мертва,
Тому за неї в світі всюду
Несеться Богу більша жертва.*

Іван Огієнко

Іван Огієнко – щирий та відданий патріот, завжди возвеличував та популяризував українську мову, вважався борцем за її свободу. Його поезія «Бринить до серця мова рідна», якнайкраще демонструє любов до українського слова. У рядках звучить голос вірного сина, який милується величною красою рідної мови. Написаний твір 1961 року та вміщений у виданні Івана Огієнка «Рідна мова» у розділі: «Української літературної мови мусимо вчитися, щоб знати...»

Українська мова близька й мила кожному свідомому українцеві. Рідна мова зігриває душу, грає барвистими звуками народних пісень, що лунають у наших серцях. «Рідна мова – то живе серце людини. Коли ти українець, але української мови не знаєш, ти українець мертвий!..» – говорив Іван Огієнко. У вірші постає образ рідної мови, мови як ознаки національності, того, що увиразнює націю та спонукає до боротьби, дозволяє вважати себе громадянином.

Головна думка цієї поезії в оспівуванні краси й величчя рідної мови:

*Бо рідна мова – пишна рожа,
Травнева райська лілея,
І нею молиться госпожа,
Пречиста Матінка Марія!*

Виокремлюється ідея мови як виразника народності, адже у кожного народу вона формувалася упродовж багатьох століть і дозволила сформуватись народності. Мова характеризується як невід'ємна складова будь-якої нації. Рідна мова для народу – найдорожче у світі, вона завжди з ним, допомагає утвердитись у довоколишньому світі:

*Бо рідна мова – серце люду,
Без неї він колода мертва,
Тому за неї в світі всюду
Несеться Богу більша жертва.*

Поет доводить, що мова – невід'ємна частина душі кожної людини, адже ми виражаємо свої думки у мові, мислимо, творимо культуру свою особисту, і культуру суспільства загалом, без мови немає прогресу. Мова веде людину крізь життя і вимальовує шляхи поступу:

*Бринить до серця мова рідна,
Немов ті тихі срібні дзвони,
В розвої нашому всеплідна
Ще від колиски аж до згону.*

Українська мова дарує насолоду, зачаровує ніжними звуками, квітне як «пишна рожа», що вабить своїми пахощами довоколишній світ і дозволяє поринути у вир краси та гармонії.

Отож бережімо й любимо свою українську мову! Любімо її у всьому: у книжці, у пісні, у розмові, у пресі. Не цураймося рідної мови, де б то не було. «Бо рідна мова – то душа народу, і хто цурається її – той душі своєї цурається!»

**Андрій Поважнюк,
студент 31-УР групи**

Мова – це форма нашого життя, життя культурного й національного, це форма національного організування.

Мова – це не тільки простий символ розуміння, бо вона витворюється в певній культурі, в певній традиції. В такому разі мова – це найясніший вираз нашої психіки, це найперша сторожа нашого психічного я... І поки живе мова – житиме й народ, як національність... От чому мова завжди має таку велику вагу в національному рухові, от чому ставлять її на перше почесне місце серед головних наших питань.

Мова – це наша національна ознака, в мові – наша культура, сутність нашої свідомості.

Поки живе мова – житиме й народ, яко національність... От чому мова завжди має таку велику вагу в національному рухові, от чому ставлять її на перше почесне місце серед головних наших питань.

Мова – це не тільки простий символ розуміння, бо вона витворюється в певній культурі, в певній традиції. В такому разі мова – це найясніший вираз нашої психіки, це найперша сторожа нашого психічного я... І поки живе мова – житиме й народ, яко національність... От чому мова завжди має таку велику вагу в національному рухові, от чому ставлять її на перше почесне місце серед головних наших питань.

Мова – душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб.

Найбільший жах – то жах
невдачі,
Яку відчуєш в сивині.
Душа і серце тихо плаче:
Життя невдало йшло мені.

Усе життя шукав я щастя,
Щоб ошчасливить всіх людей,
Тепер же ясно, що не вдасться
В життя ввести своїх ідей...

Усе видніється могила,
І сяє вічна мета,
Тебе ж охоплює безсила,
А з нею й темна гіркота.

Хотів би ще раз починати
Своє по-іншому життя,
Та вже горять мої палати
І не буває вороття...

Так тяжко чутися вигнанцем
Із краю рідного навіки,
Хто щирим був його коханцем,
Хто ніс йому цілющі ліки.

Для мене Україна мила,
Немов та молодість минула:
У мріях лиш, як юна сила
Й не вернеться краса заснула...

Летять пташки ключем у вирій,
Й додому вернуться весною, -
А я в роботі Краю щирій
Лишусь навіки з чужиною...

Збулася листя деревина,
Але весною знов зодягне, -
А я навіки – чужанина,
Хоч серце в вирій вічно прагне...

Як ти українець – готов будь на жертву,
Готуйся щодня на розп'яття:
Ми духа несемо в колоду півмертву
А нам в нагороду – прокляття!..

Як ти українець – готов будь на жертву,
Готуйся щодня на розп'яття:
Ми духа несемо в колоду півмертву
А нам в нагороду – прокляття!..

Що тяжчий хрест за край свій рідний,
Що більша за народ свій жертва, -
Скоріше прийде час побідний,
Й не буде праця наша мертва.

Як ти українець – то станеш ізгоєм
На власній землі в своїй хаті:
І будуть сусіди кусать тебе роєм,
І красти на очах, як таті!..

Найбільше щастя: для Народу
Віддати все своє життя,
Покласти душу за Свободу,
Прийняти за нього й розп'яття.

Не питай,
Чого в мене заплакані очі,
Чого часто тікаю я в гай
І блукаю я там до півночі,
Не питай, не питай, не питай.

Не питай,
Чого в'яну і сохну, як квітка,
Бо так щиро кохаю тебе,
Ти покинув мене, сиротину,
На посміх, поговір для людей.

Не питай,
Бо нічого тобі не скажу я, -
Бачив ти мої сльози і сум,
А нещирі слова та байдужі
Не розвіють тяжких моїх дум.

Як ти українець – не жди собі плати
Та вперто трудися від рана:
Як зміг свою ниву щобільше зорати,
Оце тобі плата кохана!..

Як ти українець – кругом перепони
І місця на Святих немає
Та чесна душа не летить до мамони
Й лиш в праці нам щастя безкрає!..

Як ти українець – готов будь на вколи
Сусідського дружнього шила,
Але не зневірюйся, брате, ніколи:
В терпінні – міцна наша сила!..

Як ти українець – то будуть шохвилі
Тебе на Хресті розпинати
Та муки за Край свій нам солодко милі,
Й ми знаєм: погинуть Пилати!

«Хотів я свій народ навчати, Йому віддати духовні сили...»

На кінець 1919 року відновлена Українська держава була загукана, обманена, із рідної хати вигнана головно комуністами. Уряд УНР осівся на довше на південному заході, в Кам'янець-Подільському, дуже вигідному для цього місці, в якому вже була пророблена велика українізаційна робота, бо там осівся Український державний університет.

Іван Огієнко

Плідним і неординарним, творчим і парадоксальним був кам'янець-подільський період у діяльності Івана Огієнка.

17 серпня 1918 року П. Скоропадський приймає рішення заснувати університет у Кам'янці-Подільському, куди й відряджає Івана Огієнка у якості ректора й організатора нового навчального закладу. Із цього моменту розпочинається формування Огієнком потужної освітньої системи. Новоспечений ректор вирішує найскладніші питання різного характеру, пов'язані з пошуком приміщення, конкурсним відбором студентів, запрошенням перших викладачів.

Найочікуваніша подія – відкриття Кам'янець-Подільського університету, який був другим ви-

щим навчальним закладом в Україні після Київського. Іван Огієнко розіслав чимало запрошень практично всім українським політикам, письменникам, культурним діячам, у яких зазначалося: «Новий університет, що вже з самого географічного положення найближчий до високої західно-європейської культури, не буде звичайним університетом східного типу: при Кам'янець-

Подільському Державнім Українським Університеті закладається вперше на сході слов'янства богословський факультет і, крім того, на історико-філологічному факультеті вже відкрито дві нових національних кафедри: одна польської, друга єврейської літератури й історії. Вірний кращим традиціям європейських університетів, новий Кам'янець-Подільський Державний Український Університет матиме на цілі неупинну наукову працю на користь рідної української культури».

Наміри Івана Огієнка щодо створення потужного всеукраїнського вищого навчального закладу дійсно реалізувалися. Вже на початковому етапі функціонування в університеті налічувалося понад 1400 студентів. На базі освітнього закладу Огієнко створив потужну книгозбірню, важливим джерелом розширення якої були експедиції студентів і викладачів. Згодом в університеті було створено два інститути — педагогічний і сільськогосподарський, які й досі функціонують.

Значення постаті Івана Огієнка надзвичайно велике. Якби не було палкого бажання духовно виховувати націю, то і ми з вами не мали б такої чудової нагоди — здобувати освіту в межах нашого величного університету.

*Леся Гарнік,
студентка 41-Ж групи*

У проблемах зіткнулись дві епохи...

Щодня тисячі українців змушені мігрувати закордон у пошуках кращої долі... Хтось змушений, через економічну нестабільність в країні, а хтось прагне стати «КИМОСЬ з-поміж кращих». Та «добре там, де нас нема», як то кажуть в народі. Згодом усвідомлюєш, що тобі на чужині не раді... Як результат – зневіра в собі та розгубленість. А у скрутну хвилину допоможуть лише сім'я та друзі. Але чекайте, вони ж залишилися в Україні. А ти тут самісінький...

Уявімо собі, якби митрополит Іларіон жив сьогодні, і працював... психологом. Так, так. Десь закордоном, проте українець довіку.

І тут ситуація – приходять до нього на прийом парубок. Земляк. Ігор, якого у 23 роки доля закинула далеко від рідної України.

Зазираємо крізь замкову щілину – про що йтиметься між представниками двох різних історичних епох.

Ігор: ... Я приїхав. Побачив незвідані раніше землі. Це все спершу було так цікаво, захоплююче. Здавалося, почну життя по-новому. Але згодом починаю розуміти, що в душі якась порожнеча. Так важко бути самому серед мільйонів невідомих людей.

Іван Огієнко: Кругом нас чужі люди, – з іншою культурою, з іншою мовою, з іншими звичаями, з іншою, чужою нам Вірою. А сучасна людина – твір ідейно наскрізь національний. Як же їй застосуватися до нових обставин? Чи безборонно потопати в чужому морі, чи рятувати свою окремішність, – свою національність, свою Віру, цебто свою істоту? Навіть дерево, пересажене на іншу землю, часто не приймається, і треба належно плекати його, щоб воно не всохло. Так і людину треба належно берегти, щоб вона не втратила своїх кращих якостей.

Ігор: У мене таке відчуття, що я просто нікчема, порівнюючи себе з місцевими жителями. Я ніколи не переймався цим. І в мене аж ніяк не занижена самооцінка... Проте відчуваю себе недостатнім у цьому суспільстві...

Іван Огієнко: Кожен емігрант, опинившись на чужині, бачить багато такого, чого не бачив у себе на батьківщині, часом бачить і ліпше. І в людей слабодухих часто виникає особливе почуття, що зветься меншевартість. Він менше вартий від цих чужинців! Це надзвичайно шкідливе почуття, яке руйнує твоє національне почуття, а вкінці веде й до винавродовлення. Світ Божий великий, і складається з окремих народів чи націй, і кожен народ – окреме закінчене ціле. І в тому краса всесвіту, що народи зберігають свою окремішність, як на пишній луці кожна окрема квітка має свій окремий кольор і запах.

Ігор: Я вже й намагався якось стати схожим на них... Намагався вивчити звичаї тамтешні, обряди, традиції. Та я їх ніяк не можу зрозуміти. Дивні! Я намагаюся прийняти їх у свідомість, та не можу... Щось наче відштовхує.

Іван Огієнко: Наші рідні звичаї, в яких ми виростили й виховувалися довгими віками, мають велике значення, – бо це ж вони основа нашої культури, це та підвалина, на якій стоїть наш народ, як окрема нація. Рідні

наші українські звичаї своїм постанням сягають глибокої давнини, – тієї славної доби, коли весь наш народ був єдиний, увесь був православний. То найбільш творча доба нашої історії.

Ігор: Я спостерігаю за місцями : вони дійсно шанують свої традиції, якими б дивними вони мені не здавалися. Для них то – сакральне щось. А в Україні то забувається...

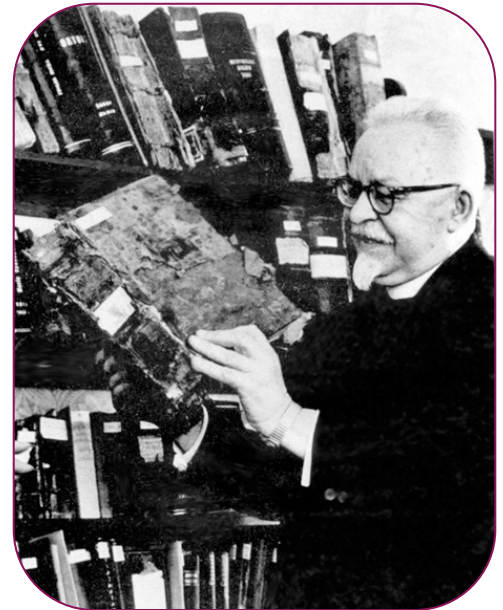
Іван Огієнко: Хто кидає свої звичаї, той перестає бути українцем! Шануймо ж і ми звичаї свого рідного українського народу, шануймо й виховуймо їх, як Закона свого народу! Завжди міцно пам'ятаймо, що звичаї народні – це його прикметна ознака, яка робить його окремим народом, окремою нацією, і береже його від розтоплення в морі інших народів, цебто береже його від винавродовлення.

Ігор: А одяг їхній. Такий сірий та одноманітний... Немає колориту...

Іван Огієнко: І одяг належить до свого рідного, до того, що кожен мусить любити й берегти. Кожен народ має улюблену одіж, в якій він кохається, в яку він найрадніше вбирається. Своє рідне завжди веселить наше око, як рідна пісня веселить наше ухо, а всі разом вселять нашу душу.

Цікаво, а які питання поставили б ви, якби прийшли на прийом до Івана Огієнка?

**Шептицька Іванна,
студентка 31-Ж групи**

ІВАН ІВАНОВИЧ ЗМІНЮЄ ПРОФЕСІЮ

Було це дуже давно, а може й зовсім нещодавно. Іван Рухля і його дружина Фрося жили бідно, мали б дітей. Найменший звався як тато — Іван. Він ще змалку мріяв стати лікарем, тому коли підріс пішов вчитись до військово-фельдшерської школи. Хлопець був стараним учнем, а потім і студентом. Але завжди казав всім друзям: «Не знаю, ким хочу бути. Може лікарем, а може вчителем, може письменником чи філософом». Друзі сміялись і жартиливо відказували на те: «Всіх професій не здобудеш».

Одного дня, читаючи якусь цікаву книжку, Іван нагадав слова своїх друзів і подумки їм заперечив: «А чого це не здобудеш?!». Він склав всі книги в торбину і пішов мовчки додому. Знайомі Огієнка дивувались: «Як же ти встигаєш?». Він ж бо закінчив усі ті фельдшерські курси, працював в шпиталі,

склав іспити в гімназії, закінчив столичний університет, потім навчався на педагогічних курсах, працював у комерційному інституті. Як виповнилося йому 30, викладав в університеті, ще й став доцентом. А потім втілював ще одну мрію — став доктором філософії і професором.

Запросили Івана якось до невеличкого міста — Кам'янець-Подільського. В тому місті все було: і люди привітні, і старовинні вулички, і будинки великі, і замок розлогий, лиш не було де людям освіту здобувати. Попросив кам'янецький люд в Огієнка допомоги, самі ж бо не впорються. І той

погодився — заснував університет, став ректором, та ще й викладачем. Народ віддячив Огієнку: відкликався добрими словами про нього, от його й обрали Міністром освіти. Потім і книжки свої видавав і видавництво своє заснував. Але щоразу зупиняючись на досягнутому, питав у себе: «Всіх професій не здобудеш?». І продовжував підкорювати світ. Врешті-решт Іван став українським вченим, митрополитом, політичним, громадським і церковним діячем, мовознавцем, лек-

сикографом, істориком церкви, педагогом, ректором, фельдшером, професором, філософом, перекладачем...

Правда те все чи вигадка, хто зна: але побільше б нам таких Іванів...

Банах Ольга,
студентка 11-Ж групи

Головний редактор — Шептицька Іванна

Заступник головного редактора —
Маковецька Наталія

Відповідальні за випуск —
Шевчук Вячеслав, Колупаєва Олена

Редакційна колегія: Митрофанюк Олена,
Брездень Микола, Поважнюк Андрій,
Гарнік Леся, Шептицька Іванна, Банах Ольга

Комп'ютерна верстка: Арович Василь, Бартун
Валерія.

Тираж: 100 примірників

Точка доступу:

<http://kpiu.edu.ua/studentski-hazety/hazeta-studinfo/>

Видавець: навчальна лабораторія

мультимедійних засобів і медіадизайну

Видруковано у фотостудії Вадима Волощука

За точність викладених фактів відповідальність несе автор